

Enkelte af de japanesiske Dyreformer tjente paa Grund af deres Størrelse og mærkelige Ydre til at fuldstændiggjøre Afdelingens Ejendommeligheder. Dette gjaldt saaledes om den Kæmpeblæksprutte, som under Loftet indtog Salens Midte og som var ophængt i et Garn. Dette Dyr er paa ingen Maade noget Værk af Fantasien, men en tro Efterligning af et 1873 fanget og i Japans Hovedstad fremvist Stykke. Det blev under Fremvisningen omtalt saaledes paa Plakaterne, som bleve opslaaede i Staden: „Denne store Blæksprutte er fanget ved Kisarasu paa Kysten af Kadsusa. Saa store Blæksprutter ere meget sjældne i Japan. Den er næsten 27 Fod lang. Fiskeren fangede den ved Guds Bistand, men under megen Møje og Fare“. For Resten kunde man i et Glas med Spiritus se et Øje og lidt af en Fangearm af et andet Stykke af samme Art (*Megathentes Martensii*), som var kjøbt paa Fisketorvet i Tokio. Et andet mærkeligt Dyr var en Kæmpekrabbe (*Macrocheira Kaempferi*), det største Krebsdyr, man kjender, og hvis Forlemmer spænde over mere end 10 Fod. Dens Krop er noget mindre end man skulde tro; men alligevel tildrog denne Krabbe, som kun en sjælden Gang tilfældig drages op fra en Dybde af 1500—2000 Fod, sig alle besøgendes Opmærksomhed og lod dem ane, at der i Afdelingens talrige Glas og Kar gjemtes mange ualmindelige Dyr fra de japanesiske Farvande. Sa-

gerne fra Jeso (eller rettere Hok-kai-dō) skyldes næsten alle Aino-Folket, et ukultiveret Folk, som staar under Japans Herredømme. Ikke engang den kunstige Udklækning er fremmed i Japan, og der fandtes udstillet en Model af Udklækningsanstalten ved Saitama-Ken. Det er rigtig nok efter evropæisk Mønster, at Fiskene udklækkes, men det er dog altid ejendommeligt nok, at de unge Fiske blive fodrede med Puper af Silkesommerfuglen. Endog Østersavl drives, og man har allerede begyndt at efterligne de evropæiske Konserverfabrikanter. Der var saaledes udstillet Daaser med henkogte Østers og Avahi fra Okayama-Ken; Avahi er Navnet paa en Snegl, Kæmpesøret, som almindelig spises i Japan. Desuden var der ogsaa flere Slags tørret, saltet og røget Fisk, men vi indestaa ikke for, at alle disse Delikatesser ville falde i Evropæeres Smag. Om Fiskeredskaberne kan her kun mærkes, at deres Hovedformer ogsaa i Japan ere de samme, som man møder dem over hele Jorden; men de japanesiske Næt ere lavede af Silke og meget fine; og da de altsaa ere meget lidet synlige i Vandet, ere de vistnok stærkt fiskende. Efter Fiskeriudstillingen i Berlin maa man anse det for en Selvfølge, at det japanesiske Øfolk har et meget udviklet Fiskeri, og at dette er en gammel Næringsvej i Landet; man maa kun undres over, at man ikke har sagt sig dette i Forvejen.

Nye Opdagelser i Afrika,

af O. Irminger, Kaptajn i Flaaden.

Undersøgelsen af Afrika skrider frem med stærke Skridt, og trods alle Vanskeligheder og alle Farer kommer der hvert Aar, ja! hver Maaned Meddelelser om nye og vigtige Opdagelser i denne Verdensdel. Vi tillade os i det følgende at gjøre opmærksom paa et og andet i denne Henseende, der har almindelig Interesse.

For at undersøge ukjendte Egne mellem **Østkysten af Afrika** og Njassa Søens nordlige Del og derfra videre til Tanganjika Søens sydlige Del har det kgl. geografiske Selskab i England udsendt en Expedition. Det er, som man véd, de store Søer i det indre Afrika, der som Midtpunkter for forskellige civilisatoriske Foretagender have en særlig Interesse, og den nævnte Expeditions Opgave var derfor af stor Vigtighed. Under Ledelse af *Keith Johnston*, en yngre Mand, af hvis Interesse for Geografi og af hvis Erfaring som rejsende man lovede

sig meget, afsejlede Expeditionen den 14de Maj 1879 fra Sansibar til Dar-es-Salaam, der ligger paa Afrikakysten nogle faa Mile fra Sansibar. Expeditionen var fortræffelig udrustet, og efter i Dar-es-Salaam at have completeret Dragernes Antal til 150, brød man senere op mod det Indre. Den 28de Juni afgik dog Johnston ved Døden som Følge af en Sygdom, han havde paa draget sig ved at have vadet i en Sump, hvor Vandet naaede ham til Skuldrene, og Expeditionens Ledelse tilfaldt nu den anden Evropæer, der var med i Expeditionen, nemlig *Joseph Thomson*, en 21aarig ung Mand, der imidlertid har vist sig at være sin vanskelige Opgave voksen. I Slutningen af September naaede han Njassa Søens nordligste Del, og de ukjendte Egne have vist sig at være af den Natur, at de ikke lægge Samfærdselen for store Hindringer i Vejen, ligesom de indfødtes Holdning

i det Hele taget var tilfredsstillende. Med stor Takt og Fasthed lykkedes det Thomson at overvinde den Uvilje, som de indfødte lagde for Dagen paa et enkelt Sted under Vejs. Af geografisk Interesse er særlig den rejsendes Meddelelse om, at Landet under $8^{\circ} 50'$ s. Br. pludselig fra en Højde af 3000 Fod bliver 7000 Fod højt, og et kort Stykke herfra endog 8—9000 Fod højt. Højsletten er stærkt gennemskaaret af talrige Vandløb og dybe Kløfter, som strække sig lige til Njassa Søen, hvor Klipperne falde stejlt af mod Søens Kystland. Affaldet af Højsletten har for tidligere rejsende paa Søen set ud som en Bjærgkjæde, der er bleven kaldt *Livingstone* eller *Konde Bjærgene*; men denne Kjæde eksisterer slet ikke. Fra Njassa Søens nordlige Del gik Rejsen videre til Tanganjika Søens sydlige Del, som Thomson naaede i Slutningen af Oktober. Afstanden mellem Søerne er omtrent 50 danske Mile og tilbagelagdes med Lethed. Landet naar her 3—7000 Fod, og en enkelt Bjærgkjæde endog 8000 Fod. Mærkelig nok, naaede Engelskmanden *Stewart* samme Dag som Thomson den sydlige Del af Tanganjika paa en Rejse fra Njassa Søen, ved hvis sydlige Del den skotske Mission har anlagt en Station.

I den nyeste Tid er ogsaa det højest interessante Spørgsmaal om **Tanganjika** Søens Afløb blevet løst. Denne Sø, der har en Længde af omtrent 90 danske Mil, ligger 2500 Fod over Havet (Augivelserne ere noget vekslede) og blev i Aaret 1858 opdaget af den bekendte Afrika-rejsende Kaptajn *Burton*. Da *Livingstone* besøgte Søen 1869, bragte en nordlig Strømning, der, som det senere er godtgjort, skyldtes de fremherskende Vinde, ham til at antage, at Tanganjika gennem et nordligt Afløb maatte staa i Forbindelse med de store ækvatoriale Nilsøer. *Livingstone*'s Rejse rundt Søens nordlige Del sammen med *Stanley*, da denne „havde fundet *Livingstone*“, godtgjorde imidlertid at Tanganjika ikke havde et nordligt Afløb, men tværtimod optog den nord fra kommende *Rusisiflod*. Tanganjika staa saaledes ikke i Forbindelse med Nilen, men den vedblev dog at være yderst gaadefuldt, da man ikke havde fundet et Afløb. 1874 kom *Cameron* til Tanganjika og gjorde paa en lang Baadfart den Opdagelse, at Søen midt paa den vestlige Kyst havde et Afløb vest paa i *Lukugafloeden*. Tilfældet vilde, at *Livingstone* tidligere netop ved Nattetid var sejlet forbi denne Egn af Kysten. 1876 kom *Stanley* til Tanganjika, han undersøgte nærmere *Camerons* *Lukuga* og kastede da en Brand ud i den geografiske Verden ved at erklære, at det ikke forholdt sig rigtig med *Camerons* Afløb*).

*) Nærmere herom i min Artikel: „De nyeste Rejser i Mellemafrika“. Geogr. Tidsskr. 1ste Bind. 1877. S. 95.

Dr. Behm skrev i den Anledning: „Der er nu stor Trang til en tredje rejsende, som paa selve Stedet kan foretage grundige Undersøgelser og som maaske kommer til helt andre Slutninger. Som *Sagen* nu staaer, er den aaben for de forskjelligste Gisninger.“ *Hore og Thomson* have nu paa to Rejser hver for sig paaavist, at *Lukuga* flyder vest paa som en stor Flod, „noble river“, med stærk Strøm. *Kongoflod* henter saaledes en Del af sin umaadelige Vandmasse ogsaa fra *Tanganjikasøen*. Da *Stanley* besøgte *Lukuga*, var den tilstoppet af de for de afrikanske Floder — som bekendt ikke mindst for Nilen — ejendommelige vegetabiliske Masser, der ofte ere stærke nok til at bære Mennesker og til at danne naturlige Broer, som, naar de raadne, i mange Tilfælde føres bort ved indtrædende tilstrækkelig stærk Strøm.

Endnu et Spørgsmaal af yderste Vigtighed er bleven klaret nemlig Undersøgelsen af **Benueflodens** Sejlbarhed. Allerede for længe siden har man vidst, at mange af Afrikas Floder ikke vare gode til Sejlads. Af de tre Dele, hvori man plejer at inddele et Flodløb, nemlig det øvre, det mellemste og det nedre Løb, hvert adskilte ved Vandfald, er det nedre Løb i Reglen det vigtigste for Sejlads; men ved mange afrikanske Floder viser det sig, at et Vandfald forholdsvis nær ved Kysten lægger de største Hindringer i Vejen for Skibsfarten. En Undtagelse herfra viser imidlertid *Nigeren* sig at være, i det den med sin store Biflod *Benue* afgiver en naturlig og farbar Vandvej dybt ind i Afrika. For 50 Aar siden blev *Nigerens* Munding opdaget — selve Floden var opdaget tidligere — og for 25 Aar siden blev den fra engelsk Side efter Tilskyndelse af *Dr. Petermann*, væsentlig som Følge af den af *Dr. Barth* i Aaret 1851 gjorte Opdagelse af den sejlbare *Benue* paa en kortere Strækning, afsendt en Expedition. Denne Expedition sejlede op ad *Nigeren* og derfra omtrent 75 danske Mile videre ad *Benue* til et Punkt, der ligger paa $11\frac{1}{2}^{\circ}$ ø. Lgd. Et Forsøg, der senere blev gjort paa at udbytte det heldige Udfald af Expeditionen, strandede ved det dertil bestemte Skibs Forlis, og, mærkelig nok, har først ifjor atter et Dampskib befaret *Benue*, takket være det engelske Kirke-missionsselskab, der i *Biskop Crouther* og i Selskabets Sekretær *Hutchinson* har to Mænd, hvis Kjendskab til de Egne af Afrika, som her er Tale om, og hvis Interesse for Missionsagen her fortjener den største Anerkjendelse. Selskabet lod i England bygge et lavtgaende Dampskib „*Henry Venn*“, der havde et Dybgaende af $3\frac{1}{2}$ Fod og som kunde tage 60 Tons Ladning om Bord. Under Eskorte af et Krigsskib tilbagelagde dette Skib rigtignok med stor Fare den lange Rejse til *Nigeren*. Den 8de Juli ifjor forlod „*Henry Venn*“ det Punkt,

hvor Benue falder i Nigeren og naaede en Maaned efter 30 Mile højere op ad Floden end den tidligere Expedition. Da Benue flyder næsten i vestlig Retning og uden Krumninger af nogen Betydning, vil man saaledes se, at det ad denne Flod er lykkedes at trænge over hundrede danske Mile ind i Landet. Den Omstændighed, at Vandet var i Færd med at falde, tvang „Henry Venn“ til at vende om. Iøvrigt traf man her, i Modsætning til en-

kelte Egne længere ned ad Floden, Folkestammer, der viste sig yderst velvillig stemte over for de rejsende, og overhovedet har man langs de velbefolkede Kyster fundet en Befolkning, der viste den største Begjærlighed efter at handle. Expeditionens Leder har udtalt, at Manchesterkjøbmændene her ville kunne finde et godt Marked for deres Varer, ligesom Missionærerne en frugtbar Jordbund for deres Virksomhed.

Folketællingen i Danmark den 1ste Februar 1880,

af **Marius Gad**, Chef for det statistiske Bureau.

I Følge de kongelige Resolutioner af 9de Juni 1835 og 8de Maj 1874 skal der med 10 Aars Mellemløb afholdes en almindelig Folketælling i Kongeriget Danmark. I Overensstemmelse hermed blev der den 1ste Februar sidstleden foretaget Folketælling overalt saa vel i det egentlige Danmark som ogsaa paa Færøerne. De af Kommunerne udfyldte Tællingslister indkom i det statistiske Bureau i Slutningen af Februar og i Begyndelsen af Marts og bleve derefter uopholdelig tagne under Behandling af Bureauet. Herved er det blevet muligt allerede omtrent et Fjerdingaar efter Folketællingen at offentliggjøre en Oversigt over dens vigtigste Hovedresultater, hvilket ogsaa er sket i et af Bureauet udgivet lille Skrift. Disse Hovedresultater ville selvfølgelig blive underkastede en yderligere Behandling og mulig enkelte mindre Berigtigelser samtidig med den fuldstændige Bearbejdelse af de i Optællingslisterne indeholdte Enkeltheder; men de ville sikkerlig i alt væsentligt vise sig uomstødelige. Jeg tillader mig herved efter Anmodning af Tidsskriftets Redaktør at meddele nedenstaaende Oplysninger, som skjønnes at være af Interesse i geografisk Henseende, og som for største Delen ere et Udtog af bemeldte Skrift.

Ved Tællingen den 1ste Februar 1880 fandtes der i hele *det egentlige Danmark* (o: Riget uden Færøerne og Bilandene) en Befolkning af 1,969,500 Mennesker, nemlig 969,500 af Mandkjønnet og 1 Million af Kvindekjønnet. For 10 Aar siden, altsaa den 1ste Februar 1870, fandtes der paa det samme Landomraade 1,784,700 Mennesker (880,800 af Mandkjøn og 903,900 af Kvindekjøn). I Tiaaret 1870 til 1880 har Tilvæksten saaledes været 10,35 pCt., hvad der svarer til en aarlig Tilvæxt af 0,99 pCt. Fra 1860—1870 var den aarlige Tilvæxt 1,05 pCt. og fra 1840—1860 var den fremdeles lidt større, nemlig 1,11

pCt. — Befolknings-Tilvæksten i Danmark har følgelig i den sidste Menneskealder været temmelig konstant, omtrent 1 pCt. om Aaret, hvilket giver en Fordobling af Befolkningen i omtr. 70 Aar. Til Sammenligning skal her tilføjes nedenstaaende Oversigt over den aarlige Tilvæxt af Befolkningen i forskellige Stater, nemlig i

De forenede Stater af Nordamerika fra 1860—70 . . .	2,106	pCt.
Grækenland 1870—79 . . .	1,159	—
Rusland-Polen med Finland 1863—70 . . .	1,120	—
Belgien 1866—76 . . .	1,101	—
Det tyske Rige 1871—75 . . .	1,100	—
Ungarn 1857—69 . . .	0,903	—
Portugal 1864—78 . . .	0,501	—
Østrig 1857—69 . . .	0,385	—
Storbritannien og Irland 1861—71 . . .	0,383	—
Sverige 1860—70 . . .	0,177	—
Italien 1861—71 . . .	0,069	—
Norge 1865—75 . . .	0,067	—
Schweiz 1860—70 . . .	0,061	—
Frankrig 1872—76 . . .	0,355	—
Spanien 1860—77 . . .	0,355	—

Da Forholdene i de forenede Stater ere aldeles abnorme med Hensyn til Befolkningens Tilvæxt, hører Danmark altsaa ubetinget til de Lande, i hvilke Folkemængden for Tiden tiltager stærkere end det ellers gjennemsnitlig er Tilfældet.

Fra ældre Tider findes der i Kongeriget 69 *Byer* med saakaldte „Kjøbstadrettigheder“, nemlig Hovedstaden Kjøbenhavn, 42 Byer paa Øerne og 26 Byer i Nørrejylland. Det er disse Byers Befolkning, som altid tidligere i de fra det statistiske Bureau udkomne Værker er bleven kaldt Kjøbstadbefolkningen i Modsætning til den øvrige Befolkning, Landbefolkningen. Foruden disse Kjøbstæder findes der imidlertid her i Landet 6 saakaldte Handelspladser, som ikke alene have faaet en særegen kommunal Forfatning, der i meget er ordnet i Overensstemmelse med Kjøbstædernes kommunale Styrelsesforhold; men som